

ไทยกับเขตการค้าเสรี

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์

กุมภาพันธ์ 2545

ชื่อหนังสือ ไทยกับเขตการค้าเสรี
พิมพ์ครั้งที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545
จำนวน 3,000 เล่ม
ผู้พิมพ์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 02 2826171-9

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์
สำนักความร่วมมือทางเศรษฐกิจการค้าภูมิภาค
โทรศัพท์ 02 2826171-9 ต่อ 3130
และ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการต่างประเทศ
โทรศัพท์ 02 2826171-9 ต่อ 1335

ไทยกับเขตการค้าเสรี

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์ กุมภาพันธ์ 2545

สารบัญ

2	แนวโน้ม...กระแสการจัดทำเขตการค้าเสรีที่กำลังพุ่งแรง
3	สาเหตุ...ทำไมประเทศต่างๆ จึงให้ความสนใจจัดทำเขตการค้าเสรี
5	ความหมาย...เขตการค้าเสรี/สหภาพศุลกากร/พันธมิตรทางเศรษฐกิจ
7	หลักการ...การจัดทำเขตการค้าเสรีภายใต้ WTO
8	แนวทาง...การพิจารณาเลือกประเทศที่จะจัดทำเขตการค้าเสรี
9	โอกาสและผลกระทบ...ในการจัดทำเขตการค้าเสรี
10	ขั้นตอนและระยะเวลา...ในการจัดทำเขตการค้าเสรี
10	แนวนโยบาย...ไทยกับการทำเขตการค้าเสรี
11	สถานะการดำเนินการ (มกราคม 2545)

ไทยกับเขตการค้าเสรี
(Free Trade Area)

แนวโน้ม...กระแสการจัดทำเขตการค้าเสรีที่กำลังพุ่งแรง

การรวมกลุ่มเศรษฐกิจในรูปเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้น และมีส่วนสำคัญต่อการขยายกิจกรรมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ปัจจัยทางเศรษฐกิจหลายประการมีส่วนกระตุ้นความสนใจของประเทศต่างๆ ในการพิจารณาจัดทำเขตการค้าเสรี จนมีผลให้การเจรจาและการดำเนินการเพื่อจัดทำเขตการค้าเสรีได้ขยายตัวออกไปเป็นวงกว้าง และมีความคืบหน้าอย่างเป็นรูปธรรม อีกทั้งมีรูปแบบการจัดตั้งเขตการค้าเสรีที่เปลี่ยนไปจากเดิม กล่าวคือ

ในอดีต การจัดตั้งเขตการค้าเสรีส่วนใหญ่เป็นการรวมพลังทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาคเดียวกันที่มีเขตแดนติดต่อกัน ประชาชนมีการติดต่อค้าขายไปมาหาสู่กันเป็นเวลานาน และนำไปสู่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกัน โดยเริ่มจากการเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าระหว่างกันภายในกลุ่มและค่อยๆ ขยายสู่ด้านอื่นๆ เช่น EU¹, AFTA², NAFTA³, CER⁴, MERCOSUR⁵

¹ EU : European Union เป็นสหภาพศุลกากร (Customs Union) ประกอบด้วยสมาชิก 15 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรีย เบลเยียม เดนมาร์ก ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมนี กรีซ ไอร์แลนด์ อิตาลี ลักเซมเบิร์ก เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สเปน สวีเดน และสหราชอาณาจักร

² AFTA : ASEAN Free Trade Area เป็นเขตการค้าเสรี ประกอบด้วยสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา

³ NAFTA : North American Free Trade Area เป็นเขตการค้าเสรี ประกอบด้วยสหรัฐฯ แคนาดา และเม็กซิโก

⁴ Australia-New Zealand Closer Economic Relation Trade Agreement : ANZCERTA หรือ เรียกโดยย่อว่า CER (Closer Economic Relation)

⁵ MERCOSUR เป็นสหภาพศุลกากร ประกอบด้วยสมาชิก 4 ประเทศ ได้แก่ อาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย และอุรุกวัย

ในปัจจุบัน การจัดทำเขตการค้าเสรีของประเทศต่างๆ แตกต่างไปจากเดิม คือ

- ไม่ได้จำกัดเฉพาะประเทศในภูมิภาคเดียวกัน ประเทศที่อยู่ต่างภูมิภาคกันก็ร่วมมือในลักษณะนี้
- ไม่จำกัดว่าต้องทำเป็นกลุ่มประเทศ เขตการค้าเสรีใหม่ที่จัดทำขึ้นหลายกรณีเป็นการตกลงระหว่างสองประเทศ เช่น สิงคโปร์กับนิวซีแลนด์ และ สิงคโปร์กับญี่ปุ่น หรือระหว่างกลุ่มประเทศกับหนึ่งประเทศ เช่น สหภาพยุโรปกับเม็กซิโก เป็นต้น
- นอกจากด้านการค้าสินค้า (goods) แล้ว ยังครอบคลุมถึงด้านบริการ (services) การลงทุนและมีการประสานนโยบายด้านสังคมระหว่างกันด้วย เช่น สิ่งแวดล้อม แรงงาน สิทธิมนุษยชน และความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

สาเหตุ...ทำไมประเทศต่างๆ จึงให้ความสนใจจัดทำเขตการค้าเสรี

- ความล้มเหลวของการเจรจาการค้ารอบซีแอตเติลของ WTO เมื่อปี 2542 ทำให้การเปิดเจรจาการค้ารอบใหม่ของ WTO ล่าช้า และประเทศต่างๆ ได้หันมาพิจารณาจัดทำเขตการค้าเสรีมากขึ้น เพื่อให้มีผลคืบหน้าในการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจการค้าระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรมมากกว่าและรวดเร็วกว่าการเปิดเสรีในกรอบ WTO
- การที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO ทำให้ประเทศต่างๆ เกิดความห่วงเกรงต่อศักยภาพด้านการแข่งขันของจีน เนื่องจากจีนเป็นประเทศใหญ่ที่จะขยายบทบาทอำนาจทางเศรษฐกิจได้มาก จากความได้เปรียบของตลาดภายในที่มีขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก และมีความหลากหลายของแรงงานราคาถูก จึงสามารถรองรับการผลิต การบริโภค และ

มีศักยภาพในการส่งออกสูง เมื่อจีนได้เข้าเป็นสมาชิก WTO จะได้รับสิทธิเท่าเทียมกับประเทศอื่นๆ ด้วยเหตุนี้ ประเทศต่างๆ ทั้งที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และประเทศกำลังพัฒนา จึงต้องปรับนโยบาย และกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

- การทำเขตการค้าเสรีเป็นการให้แต้มต่อ หรือให้สิทธิพิเศษทางการค้า และการลงทุนแก่ประเทศที่เข้าร่วม โดยไม่ขัดกับ WTO (หากปฏิบัติตามเงื่อนไข) ซึ่งจะทำให้มีการขยายการค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศที่ร่วมทำเขตการค้าเสรี และในทางกลับกัน ก็เท่ากับส่งผลกระทบต่อประเทศที่อยู่นอกกลุ่มที่จะค้าและลงทุนกับประเทศที่อยู่ในกลุ่มเขตการค้าเสรีได้น้อยลง จึงเป็นแรงกระตุ้นให้หันมาพิจารณาจัดทำเขตการค้าเสรีกับประเทศอื่นด้วยเช่นกัน
- หลายประเทศได้ใช้การจัดทำเขตการค้าเสรีเป็นยุทธวิธีในการสร้างพันธมิตรด้านเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งเป็นการสร้างฐานในการขยายการค้าและการลงทุนกับประเทศหรือ กลุ่มประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ที่อยู่ห่างไกลด้วย
- ประเทศที่มีพื้นที่ขนาดเล็กแต่มีระบบเศรษฐกิจที่เปิดเสรีเต็มที่อยู่แล้ว เช่น สิงคโปร์ และชิลี ได้ใช้ยุทธวิธีนี้อย่างแข็งขัน เนื่องจากมีระดับการเปิดเสรีสูง จึงมีโอกาที่จะได้ประโยชน์จากการเปิดตลาดของประเทศที่ร่วมทำเขตการค้าเสรีได้มาก เช่น สิงคโปร์ ทำเขตการค้าเสรีกับญี่ปุ่น เป็นต้น

ความหมาย...เขตการค้าเสรี/สหภาพศุลกากร/พันธมิตรทางเศรษฐกิจ

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลัง ๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services) และการลงทุนด้วย

เขตการค้าเสรีที่สำคัญในปัจจุบัน คือ NAFTA และ AFTA และขณะนี้สหรัฐฯ อยู่ในระหว่างการเจรจาทำเขตการค้าเสรีในภูมิภาคอเมริกา (Free Trade Area of the Americas : FTAA) โดยตั้งเป้าหมายที่จะให้การเจรจาเสร็จสิ้นในปี พ.ศ.2548

สหภาพศุลกากร (Customs Union) หมายถึง การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจในระดับที่ลึกและกว้างกว่า FTA เพราะมีลักษณะที่เป็นตลาดร่วม (Single Market) ซึ่งไม่มีกำแพงภาษีระหว่างกัน และประเทศสมาชิกในสหภาพศุลกากรเก็บภาษีศุลกากรอัตราเดียวกัน (Common Level) กับประเทศนอกกลุ่มสหภาพศุลกากรจึงทำให้ประเทศในกลุ่มเป็นเสมือนตลาดเดียว

สหภาพศุลกากรที่สำคัญ คือ EU (กำลังจะขยายสมาชิกภาพ โดยรับประเทศในยุโรปตะวันออกบางประเทศเข้าร่วมด้วย) และ MERCOSUR

พันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Closer Economic Partnership : CEP) หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มีการพัฒนารูปแบบไปจากที่เคยมีมา โดยมีกรอบความร่วมมือที่กว้างขวางกว่า FTA อย่างไรก็ดี ความเข้าใจเกี่ยวกับ CEP หรือ ขอบเขตของ CEP อาจจะแตกต่างกันไป โดยทั่วไป CEP (หรือศัพท์อื่นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน) ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

ทั้งในด้านการค้าสินค้า บริการ และการลงทุน และแบ่งอย่างกว้างๆ ได้ 2 ประเภท คือ

- CEP ที่มีเขตการค้าเสรี (FTA) เป็นหัวใจสำคัญ และรวมไปถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจด้านอื่นๆด้วย เช่น ด้านทรัพย์สินทางปัญญา การประสานนโยบายการแข่งขัน และการจัดซื้อโดยรัฐ เป็นต้น ดังกรณี CER ระหว่างออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และกรอบความร่วมมือที่อาเซียนกำลังจะเจรจากับจีน ในกรณีดังกล่าวนี้ CEP จึงเป็นกรอบความร่วมมือทั้งในเชิงลึกและกว้างกว่า FTA โดยปกติ
- CEP ที่ไม่มีการทำ FTA แต่อาจมีการลดภาษีศุลกากร (ไม่ใช่เป็นการลดถึงขั้นต่ำสุด หรือเป็น 0 ดังเช่นกรณี FTA) และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากรที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าด้วย รวมทั้งมีการร่วมมือกันในด้านอื่นๆ อย่างกว้างขวาง ดังเช่น CEP ระหว่างอาเซียนกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ทั้ง FTA, Customs Union และ CEP ต่างก็เป็นกระบวนการในการผนึกความร่วมมือกันและ/หรือ การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ (economic integration) และเป็นปัจจัยเร่งการเปิดเสรีที่ก้าวไปเร็วกว่าการเปิดเสรีตามข้อผูกพันของ WTO รวมทั้งเป็นการเตรียมการเปิดเสรีตามเป้าหมายภายใต้ปฏิญญาโบกอร์ของ APEC ซึ่งกำหนดให้ประเทศสมาชิกที่พัฒนาแล้วเปิดเสรีอย่างเต็มที่ภายในปี ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) และประเทศสมาชิกที่กำลังพัฒนาเปิดเสรีภายในปี ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563)

ในที่นี่ การใช้คำว่า “เขตการค้าเสรี” นั้น หมายถึง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันเป็นพิเศษในลักษณะที่เป็นการกล่าวอย่างกว้างๆ ครอบคลุมไปทั้ง FTA, Customs Union และ CEP ส่วนการใช้คำว่า FTA หรือ Customs Union หรือ CEP นั้น หมายถึง ความร่วมมือในรูปแบบนั้นๆ เป็นกรณีๆ ไป

หลักการ...การจัดทำเขตการค้าเสรีภายใต้ WTO

สืบเนื่องจากกระแสการจัดทำ FTA และ Customs Union ในอดีต ประเทศสมาชิก GATT (หรือ WTO ในปัจจุบัน) ตระหนักถึงประโยชน์ของการเปิดเสรีทางการค้าในระดับกลุ่มประเทศ จึงยอมให้ประเทศสมาชิกทำ FTA /Customs Union ซึ่งเป็นการเลือกปฏิบัติในด้านการเก็บภาษีศุลกากร (โดยให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีแก่ประเทศที่ทำ FTA/Customs Union ด้วยกัน แต่ไม่ได้ให้กับประเทศนอกกลุ่ม นับว่า ขัดกับหลักการของ GATT/WTO) ได้ แต่ก็กังวลต่อผลกระทบที่จะทำให้มีการเบี่ยงเบนการค้าและการลงทุนจากประเทศนอกกลุ่ม ซึ่งเป็นประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ หรืออาจจะมี การกีดกันการค้าเพิ่มขึ้น จึงได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์และเงื่อนไขในการทำ FTA และ Customs Union ของประเทศสมาชิก เพื่อป้องกันผลกระทบต่อประเทศอื่น ๆ

เงื่อนไขสำคัญของการจัดตั้ง FTA หรือ Customs Union ระหว่างประเทศสมาชิก WTO คือ จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 24 และ Enabling Clause (The 1979 Decision on Differential and More Favourable Treatment Reciprocity and Fuller Participation of Developing Countries) ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Trade and Tariffs : GATT) หรือมาตรา 5 ของความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) กล่าวคือ FTA และ Customs Union จะต้องครอบคลุมการค้าสินค้ามากพอ (Substantially all trade in products) หรือ บริการสาขาต่าง ๆ มากพอ (Substantial sectoral coverage) และจะต้องแจ้งเรื่อง (notify) การทำ FTA และ Customs Union ต่อ WTO

ทั้งนี้ ตามรายงานล่าสุดของ WTO การจัดทำความตกลงการค้าเสรี ระดับภูมิภาคและระดับทวีภาคีในโลกมีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 238 ความตกลง (ถึงปี พ.ศ. 2544)

แนวทาง...การพิจารณาเลือกประเทศที่จะจัดทำเขตการค้าเสรี

หลักการพิจารณาที่สำคัญ

- สถานะของประเทศคู่ค้า เช่น ขนาดและความเติบโตของเศรษฐกิจ จำนวนประชากร ระดับรายได้ต่อหัวของประชากร ศักยภาพและบทบาททางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและระดับโลก สถานะและศักยภาพในทางการค้าและการลงทุนกับไทย เป็นต้น
- ระดับความเกื้อกูลกัน (Complementary) ทางเศรษฐกิจการค้า ทั้งในด้านโครงสร้างการผลิต การค้าและการลงทุน
- ประโยชน์สุทธิที่ไทยจะได้รับ การทำเขตการค้าเสรีต้องรวมสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นสินค้าออกสำคัญของไทย และต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขของ WTO คือ ครอบคลุมการค้าสินค้า หรือบริการสาขาต่างๆ มากพอ (Substantially all trade in products ; substantial sectoral coverage)

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการทำเขตการค้าเสรี เป็นยุทธวิธีในการสร้างพันธมิตร ทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง การเลือกประเทศที่จะมาเป็นพันธมิตร นอกจากมีข้อพิจารณาในด้านเศรษฐกิจแล้ว ก็ย่อมมีข้อพิจารณาด้านการเมือง ประกอบกันด้วย ทั้งนี้ เจตนารมณ์ทางการเมือง (Political Will) มักจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ชี้้นำให้ประเทศสองฝ่ายหันหน้ามาเจรจาทำเขตการค้าเสรี

โอกาสและผลกระทบ...ในการจัดทำเขตการค้าเสรี

โอกาส	ผลกระทบ
<p>สำหรับประเทศที่ร่วมในเขตการค้าเสรี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • เพิ่มพูนการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Creation) เมื่อมีการลด/ยกเลิกข้อกีดกัน ทำให้การค้าและการลงทุน ระหว่างประเทศสมาชิกภายในกลุ่มเพิ่มขึ้นและมีการขยายความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจการค้า ระหว่างกันในระยะยาว • เป็นการสร้างพันธมิตรซึ่งจะช่วยเพิ่มอำนาจในการเจรจาต่อรองกับประเทศอื่น ๆ • ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพราะการทำ เขตการค้าเสรีทำให้เศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มมีความเชื่อมโยงกัน นับเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าเดิม และมีการขจัดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนระหว่างกัน ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำลง 	<p>ต่อประเทศที่ร่วมในเขตการค้าเสรี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมในประเทศโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ยังไม่แข็งแกร่ง <p>ต่อประเทศนอกเขตการค้าเสรี :</p> <ul style="list-style-type: none"> • เกิดการเบี่ยงเบนทางการค้าและการลงทุน (Trade and Investment Diversion) เมื่อมีการลด/ยกเลิกข้อกีดกันทำให้มีการนำเข้าสินค้าจากประเทศสมาชิกภายในกลุ่มมากขึ้น และการนำเข้าสินค้าจาก ประเทศนอกกลุ่มลดน้อยลง

ขั้นตอนและระยะเวลา...ในการจัดทำเขตการค้าเสรี

การจัดทำเขตการค้าเสรี มีขั้นตอนการดำเนินการทั้งภายในประเทศ และการดำเนินการร่วมกับประเทศที่เป็นคู่เจรจา ซึ่งแบ่งเป็น 2 ขั้นตอนสำคัญ คือ การศึกษาร่วมกันเพื่อประเมินประโยชน์และผลกระทบจากการทำเขตการค้าเสรี และการเจรจาจัดทำเขตการค้าเสรี ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน การจัดทำเขตการค้าเสรีทวิภาคี (สองประเทศ) ในกรณีทั่วไป จะใช้เวลาประมาณ 2 ปีครึ่ง-3 ปีครึ่ง ก่อนที่จะมีการปฏิบัติตามความตกลงตั้งเขตการค้าเสรี และในกรณีเร่งด่วน จะใช้เวลาประมาณ 1 ปีครึ่ง-2 ปีครึ่ง

นโยบาย...ไทยกับการทำเขตการค้าเสรี

ไทยเป็นสมาชิกเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA) ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2535 เพียงกลุ่มเดียว พันธกรณีในกรอบ AFTA จะมีผลให้อัตราภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้าส่วนใหญ่ที่ค้าขายกันภายในอาเซียน ลดลงเหลือ 0-5 % ในปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) และอัตราภาษีศุลกากรที่เก็บจากสินค้าทุกรายการจะลดลงเหลือร้อยละ 0 ในปี พ.ศ. 2553 (ค.ศ. 2010)

รัฐบาลไทย มีนโยบายเชิงรุกในการขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และสร้างพันธมิตรที่แน่นแฟ้นกับประเทศคู่ค้า โดยเน้นการเจรจาทวิภาคีเพื่อแก้ไข ป้องกันปัญหาอุปสรรค และหาช่องทางขยายการค้าและการลงทุน การทำเขตการค้าเสรีกับประเทศคู่ค้าเป็นยุทธวิธีสำคัญด้านหนึ่งที่ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยให้ความสำคัญลำดับต้นแก่ประเทศที่เป็น หรือ มีแนวโน้มที่จะเป็น ตลาดใหญ่ของไทย

สถานะการดำเนินการ (มกราคม 2545)

ระดับภูมิภาค

1 ไทย-สาธารณรัฐเกาหลี

ทั้งสองฝ่ายได้เริ่มการศึกษาวิจัยร่วมว่าด้วยความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างกันเมื่อช่วงต้นปี 2543 และได้ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อเดือนมีนาคม 2544 แต่ฝ่ายเกาหลีมีความกังวลเกี่ยวกับเรื่องสินค้าเกษตร และได้ขอยุติการดำเนินการร่วมกับฝ่ายไทยไว้เพียงการศึกษาวิจัยในภาพรวม จนกว่าผลการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างเกาหลีกับซีลีจะแล้วเสร็จ จึงจะเริ่มพิจารณาประเทศที่จะเจรจาต่อไป

2 ไทย-ออสเตรเลีย

ทั้งสองฝ่ายได้เริ่มการศึกษาวิจัยร่วมว่าด้วยความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรีระหว่างไทยกับออสเตรเลีย เมื่อเดือนตุลาคม 2544 และมีเป้าหมายที่จะศึกษาให้แล้วเสร็จในเดือนกุมภาพันธ์ 2545

3 ไทย-อินเดีย

นายกรัฐมนตรีของไทยได้เสนอทำ FTA กับอินเดีย ในระหว่างการเยือนอินเดีย เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2544 และทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการตั้งคณะทำงานร่วมศึกษาในเรื่องนี้ คาดว่าการศึกษาจะเริ่มขึ้นในเดือนมีนาคม 2545

4 ไทย-สหรัฐอเมริกา

ในระหว่างการเยือนสหรัฐฯของนายกรัฐมนตรีของไทยและคณะ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2544 ฝ่ายไทยได้เสนอให้มีการศึกษาการทำ FTA ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ แสดงท่าทีสนใจ ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายจะพบหารือเกี่ยวกับเรื่องนี้ต่อไป

5 ไทย-ญี่ปุ่น

ในระหว่างการเยือนญี่ปุ่นของนายกรัฐมนตรีของไทย เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 ทั้งสองฝ่ายได้หารือถึงการเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการทำ FTA ต่อมาเมื่อปลายเดือนมกราคม 2545 ได้มีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นขั้นต้นในระดับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการศึกษาร่วมว่าด้วยความเป็นไปได้ในการทำ FTA ระหว่างกัน

ระดับภูมิภาค

1 อาเซียน-จีน

ที่ประชุมผู้นำ อาเซียน-จีน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ณ ประเทศบรูไน ได้ให้ความเห็นชอบข้อเสนอกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Framework for Economic Cooperation) อาเซียน-จีน ซึ่งรวมการจัดตั้งเขตการค้าเสรี อาเซียน-จีน ภายใน 10 ปี รวมทั้งให้มีการลดภาษีและอุปสรรคอื่น ๆ ระหว่างการเจรจา FTA ไปก่อน (early harvest) ในสาขาที่ทั้งสองฝ่ายมีความพร้อม ทั้งสองฝ่ายจะต้องตั้งคณะทำงานร่วมด้านการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างกันต่อไป ในปี 2545

2 อาเซียน-ญี่ปุ่น

เมื่อเดือนมกราคม 2545 อาเซียนและญี่ปุ่น ได้ตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญอาเซียน-ญี่ปุ่น ขึ้นศึกษาแนวทางความร่วมมือในลักษณะพันธมิตรทางเศรษฐกิจ (ASEAN-Japan Closer Economic Partnership Expert Group) และให้รายงานผลการศึกษาดังกล่าวในปลายปี 2545

3 อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี

ที่ประชุมผู้นำอาเซียนกับสาธารณรัฐเกาหลี เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ณ ประเทศบรูไน ได้มอบให้ East Asia Study Group ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำเขตการค้าเสรี อาเซียน-สาธารณรัฐเกาหลี

4 อาเซียน+3 (จีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี)

กลุ่มวิสัยทัศน์เอเชียตะวันออก (East Asia Vision Group : EAVG) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาคเอกชน ได้เสนอแนวทางกระชับความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออก รวมทั้งการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี (EAFTA : East Asia Free Trade Area) ต่อผู้นำอาเซียน+3 และผู้นำฯ ได้มอบให้ East Asia Study Group (EASG) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐพิจารณาข้อเสนอแนะดังกล่าว EASG พิจารณาว่าควรดำเนินการเรื่องนี้้อย่างค่อยเป็นค่อยไป

5 อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ (CER)

อาเซียนและออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ (CER) ได้เห็นชอบต่อกรอบความร่วมมือในลักษณะพันธมิตรทางเศรษฐกิจ (Framework for AFTA-CER Closer Economic Partnership : AFTA-CER CEP) และแผนปฏิบัติงานเริ่มแรก (Initial CEP Work Programme) ในขั้นต้นนี้ อาเซียนเสนอให้มีการจัดทำความตกลงยอมรับมาตรฐานด้านอาหารและเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ (Mutual Recognition Agreements on Electrical and Electronic Equipment and on Food) เป็นกิจกรรมเริ่มแรกภายใต้ CEP

อาเซียนและอินเดียได้จัดตั้งคณะทำงานด้านการค้าและการลงทุนตามข้อเสนอของอินเดีย เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 เพื่อศึกษาการเชื่อมโยงระหว่างเขตการค้าเสรีอาเซียนกับอินเดียในการเสริมสร้างการค้าและการลงทุนระหว่างกัน (AFTA-India Linkages for Enhancement of Trade & Investment) และที่ประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสเศรษฐกิจอาเซียน (SEOM) ครั้งที่ 1/33 วันที่ 30-31 มกราคม 2545 ได้รับทราบและพิจารณาผลการศึกษาเบื้องต้น ทั้งนี้จะมีการนำเสนอผลการศึกษาลับสมบูรณต์ต่อที่ประชุมผู้นำอาเซียน-อินเดีย ในเดือนพฤศจิกายน 2545 ณ ประเทศกัมพูชา

7 เขตการค้าเสรีภายใต้ BIMST-EC

(Bangladesh, India, Myanmar, Sri Lanka, Thailand - Economic Cooperation)

ที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจการค้า ภายใต้กรอบ BIMST-EC ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2544 เห็นชอบให้จัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญชั้นศึกษา เรื่องการจัดตั้งเขตการค้าเสรีระหว่างสมาชิก BIMST-EC และให้รายงานผลการศึกษาภายใน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี ขณะนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญฯ อยู่ระหว่างการศึกษารื่องนี้

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ 10200

โทร. 0 2282 6171, 0 2282 3712

www.moc.go.th/thai/dbe